CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL ELEANOR SHARPSTON prezentate la 9 iunie 2011 [1]

1. După transmiterea prin fax, înainte de expirarea termenului de introducere a acțiunii, a unei cereri introductive privind anularea unei decizii a Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI), avocatul societății Bell & Ross BV (denumită în continuare „recurenta") a transmis grefei Tribunalului Uniunii Europene (denumită în continuare „grefa") șapte exemplare ale aceleiași cereri introductive. Aceste exemplare au fost primite la grefă după expirarea termenului de introducere a acțiunii, dar în cadrul termenului de 10 zile prevăzut pentru depunerea originalului ca urmare a unei transmiteri prin fax.

2. Întrucât nu a putut identifica originalul printre aceste șapte exemplare, grefa a solicitat avocatului respectiv să îi transmită originalul cererii. Avocatul a transmis exemplarul aflat încă în posesia sa, care a fost primit la grefă după expirarea termenului menționat de 10 zile. Verificând semnătura cu ajutorul unui material textil umed, grefa a concluzionat că era vorba despre originalul cererii introductive, celelalte exemplare fiind fotocopii ale acesteia.

3. În acest caz, fără continuarea procedurii, Tribunalul a declarat acțiunea vădit inadmisibilă prin ordonanță motivată, originalul cererii introductive fiind depus după expirarea termenului de introducere a acțiunii.

4. Prin prezentul recurs se contestă această decizie [2] prin raportare, în special, la noțiunile de viciu care poate fi îndreptat, de eroare scuzabilă sau de caz fortuit, la proporționalitatea deciziei pronunțate de Tribunal și la protecția încrederii legitime.

Cadrul juridic

Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene

5. Articolul 21 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumit în continuare „Statutul") prevede,

1 — Limba originală: franceza.

2 — Ordonanța din 18 iunie 2010, Bell & Ross/OAPI [T-51/10 (denumită în continuare „ordonanța atacată")].

printre altele, că, după caz, cererea trebuie să fie însoțită de actul a cărui anulare este cerută. În cazul în care acest act nu a fost anexat la cerere, „grefierul cere părții în cauză să [îl] prezinte într-un termen rezonabil, fără ca decăderea din drepturi să poată fi opusă părții în cazul în care [actul este prezentat] după expirarea termenului de introducere a acțiunii."

Regulamentul de procedură al Tribunalului

6. Articolul 43 din Regulamentul de procedură al Tribunalului (denumit în continuare „Regulamentul de procedură") prevede:

„(1) Originalul oricărui act de procedură trebuie să fie semnat de către agentul sau avocatul părții.

Acest act, însoțit de toate anexele menționate în cuprinsul său, se depune împreună cu cinci copii pentru Tribunal și cu atâtea copii câte părți sunt în cauză. Aceste copii sunt certificate pentru conformitate cu originalul de către partea care le depune.

[…]

(6) [...] data la care o copie a originalului semnat al unui act de procedură [...] parvine grefei prin fax sau prin orice alt mijloc tehnic de comunicare aflat la dispoziția Tribunalului se consideră că respectă termenele procedurale, cu condiția ca originalul semnat al actului, însoțit de anexele și copiile prevăzute de alineatul (1) al doilea paragraf, să fie depus la grefă în cel mult 10 zile. Articolul 102 alineatul (2)[3] nu se aplică în privința acestui termen de 10 zile.

[…]"

7. Articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură prevede:

„În cazul în care cererea introductivă nu îndeplinește condițiile enumerate de alineatele (3)-(5) din prezentul articol[4], grefierul stabilește un termen rezonabil pentru ca reclamantul să îndrepte neregularitatea cererii sau să depună înscrisurile sus-menționate. În cazul în care, în termenul stabilit în acest scop, reclamantul nu procedează la îndreptarea neregularității sau nu depune înscrisurile, Tribunalul decide dacă nerespectarea acestor cerințe determină inadmisibilitatea cererii introductive pentru neîndeplinirea condițiilor de formă."

3 — Potrivit căruia termenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile.

4 — Aceste alineate prevăd depunerea unui atestat care să certifice că avocatul are dreptul să își exercite profesia [alineatul (3)], a înscrisurilor indicate la articolul 21 al doilea paragraf din statut [alineatul (4)] și, respectiv, în cazul în care reclamantul este o persoană juridică de drept privat, a unei dovezi a existenței sale juridice, precum și a unei dovezi că mandatul încredințat avocatului a fost acordat în mod legal [alineatul (5)].

8. Articolul 111 din Regulamentul de procedură prevede:

„Atunci când Tribunalul este în mod vădit necompetent pentru a judeca o acțiune sau atunci când aceasta este în mod vădit inadmisibilă sau în mod vădit nefondată, Tribunalul poate, după ascultarea avocatului general, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată."

Instrucțiunile pentru grefierul Tribunalului

9. Instrucțiunile pentru grefierul Tribunalului (denumite în continuare „Instrucțiunile pentru grefier") sunt adoptate în temeiul articolului 23 din Regulamentul de procedură. Potrivit dispozițiilor articolului 7 din acestea:

„(1) Grefierul se îngrijește ca înscrisurile atașate la dosar să fie conforme cu prevederile Statutului, ale Regulamentului de procedură, ale Instrucțiunilor practice pentru părți, precum și cu prezentele Instrucțiuni.

Dacă este cazul, grefierul stabilește un termen pentru a da posibilitatea părților să îndrepte neregularitățile de formă ale înscrisurilor depuse.

Comunicarea unui memoriu se amână în cazul nerespectării prevederilor din Regulamentul de procedură menționate la punctele 55 și 56 din Instrucțiunile practice pentru părți.

Comunicarea memoriului se amână sau, după caz, se poate amâna, în cazul nerespectării prevederilor reluate la punctele 57 și 59 din Instrucțiunile practice pentru părți.

[…]

(3) Fără a aduce atingere prevederilor articolului 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură privitoare la depunerea de înscrisuri prin fax sau orice alt mijloc tehnic de comunicare, grefierul nu primește decât înscrisurile semnate în original de către avocatul sau agentul părții.

[…]"

Instrucțiunile practice pentru părți

10. Instrucțiunile practice ale Tribunalului pentru părți (denumite în continuare „Instrucțiunile practice") sunt adoptate în temeiul articolului 150 din Regulamentul de procedură. Secțiunea B din aceste instrucțiuni, intitulată „Asupra formulării memoriilor", prevede, printre altele:

„[…]

(7) Semnătura în original a avocatului sau a agentului părții în cauză figurează la sfârșitul memoriului. În cazul în care o parte are mai mulți reprezentanți, este suficientă semnătura unuia dintre aceștia.

[…]

(9) Pe fiecare copie a oricărui act de procedură pe care părțile sunt obligate să o depună în baza articolului 43 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură, avocatul sau agentul părții în cauză trebuie să aplice mențiunea, parafată de acesta, prin care certifică conformitatea copiei cu originalul înscrisului."

11. În secțiunea F, intitulată „Asupra cazurilor de îndreptare a neregularităților memoriilor", se precizează la punctele 55-59 condițiile în care neregularitățile cererii introductive pot fi îndreptate.

12. Potrivit punctului 55, o cerere introductivă care nu îndeplinește condițiile următoare nu se comunică pârâtului și se stabilește un termen rezonabil în vederea îndreptării neregularităților:

„(a) depunerea de către avocat a unui atestat de legitimare [articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul de procedură];

(b) dovada existenței juridice a persoanei juridice de drept privat [articolul 44 alineatul (5) litera (a) din Regulamentul de procedură];

(c) mandatul [articolul 44 alineatul (5) litera (b) din Regulamentul de procedură];

(d) dovada că mandatul a fost acordat în mod legal de către un reprezentant autorizat în acest scop [articolul 44 alineatul (5) litera (b) din Regulamentul de procedură];

(e) depunerea actului atacat (acțiune în anulare) […] [articolul 21 al doilea paragraf din Statut; articolul 44 alineatul (4) din Regulamentul de procedură]".

13. Punctul 56 prevede:

„În cauzele de proprietate intelectuală care pun în discuție legalitatea unei decizii a unei camere de recurs a OAPI, cererea nu se comunică celeilalte/celorlalte părți și se stabilește un termen rezonabil în vederea îndreptării neregularităților, în cazul în care aceasta nu îndeplinește condițiile prevăzute de articolul 132 din Regulamentul de procedură referitoare la:

(a) numele părților din cadrul procedurii care s-a aflat pe rolul camerei de recurs și adresele pe care acestea le-au indicat în vederea efectuării notificărilor pe parcursul acestei proceduri [articolul 132 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul de procedură];

(b) data notificării deciziei camerei de recurs [articolul 132 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură];

(c) în anexă, decizia atacată [articolul 132 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură]."

14. Punctul 57 prevede, printre altele:

„Comunicarea cererii introductive se amână și se stabilește un termen rezonabil în vederea îndreptării neregularităților, în cazul în care aceasta nu îndeplinește condițiile de formă referitoare la:

[…]

(b) semnătura originală a avocatului sau a agentului la sfârșitul cererii introductive (punctul 7 din Instrucțiunile practice);

[…]

(o) depunerea de copii certificate pentru conformitate cu originalul ale cererii introductive [articolul 43 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură; punctul 9 din Instrucțiunile practice]."

15. Punctul 58 prevede că, în cazul în care cererea introductivă nu îndeplinește condițiile de formă referitoare la domiciliere, la atestatul de legitimare pentru orice avocat suplimentar, la rezumatul argumentelor și la traducerea în limba de procedură a anexelor, aceasta se comunică și se stabilește un termen rezonabil în vederea îndreptării neregularităților.

16. În sfârșit, punctul 59 prevede principiul sau posibilitatea, după caz, a îndreptării neregularităților atunci când numărul de pagini ale cererii introductive depășește numărul stabilit în Instrucțiunile practice, precum și amânarea comunicării într-o asemenea situație.

Istoricul cauzei

17. Prin cererea introductivă primită prin fax la grefa Tribunalului la 22 ianuarie 2010, recurenta a introdus o acțiune împotriva unei decizii a OAPI [5]. Întrucât decizia menționată a fost comunicată recurentei la 13 noiembrie 2009, rezulta din regulile de calcul al termenelor procedurale prevăzute de Regulamentul de procedură că termenul de introducere a acțiunii expira la 25 ianuarie 2010.

18. Avocatul recurentei a transmis ulterior la grefă cererea introductivă și anexele la

5 — Decizia Camerei a treia de recurs din 27 octombrie 2009 în cauza R 1267/2008-3, Bell & Ross BV împotriva Klockgrossisten i Norden AB (denumită în continuare „decizia în litigiu").

aceasta în șapte exemplare, precum și înscrisurile prevăzute la articolul 44 alineatele (3)-(5) din Regulamentul de procedură, însoțite de o scrisoare prin care se preciza că plicul transmis cuprindea originalul cererii introductive și al anexelor la aceasta și șapte seturi de copii certificate pentru conformitate ale acelorași documente [6]. Plicul a fost primit la grefă la 1 februarie 2010, respectiv în a 10-a zi de la transmiterea prin fax.

19. La 2 februarie 2010, grefa i-a solicitat avocatului să îi transmită originalul semnat al cererii introductive, care părea a lipsi din plic.

20. Prin scrisoarea din 3 februarie 2010, avocatul a transmis grefei singurul exemplar al cererii introductive care figura în dosarul său, explicând în acest sens:

„Întrucât sunt convins că v-am transmis anterior originalul înscrisului împreună cu un set de fotocopii, ne aflăm în imposibilitatea de a vă confirma dacă documentul anexat este sau nu este originalul. Aceasta este copia pe care noi am păstrat-o în dosarul nostru. Lăsăm în sarcina dumneavoastră să îl examinați și așteptăm, prin urmare, informații cu privire la observațiile dumneavoastră."

21. La 5 februarie 2010, grefa i-a precizat avocatului că a ajuns la concluzia că acest document era un original: după trecerea unui material textil umed peste semnătură, cerneala (neagră) s-a întins ușor.

22. Prin urmare, grefa a înregistrat cererea la data de 5 februarie 2010, cu alte cuvinte, atât după expirarea termenului de introducere a acțiunii, cât și după expirarea termenului de 10 zile prevăzut la articolul 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură.

23. Prin scrisoarea din 12 februarie 2010 adresată grefei, avocatul recurentei a invocat o eroare scuzabilă pentru a justifica depunerea originalului semnat al cererii după expirarea termenului de 10 zile menționat mai sus.

24. Ținând seama de aceste împrejurări, cererea introductivă nu a fost comunicată OAPI.

Ordonanța atacată

25. Prin ordonanța atacată, întrucât a apreciat că este lămurit în mod suficient de înscrisurile din dosar și a decis să se pronunțe fără continuarea procedurii în temeiul articolului 111 din Regulamentul de procedură, Tribunalul a respins cererea introductivă ca vădit inadmisibilă.

6 — Se pare că niciunul dintre cele șapte exemplare nu era certificat pentru conformitate chiar pe document, avocatul apreciind, în pofida punctului 9 din Instrucțiunile practice, că mențiunea conformității acestora în scrisoarea de însoțire era suficientă. Faptul că respectivele copii nu erau certificate pentru conformitate cu originalul în acest sens este evidențiat în ordonanța atacată, însă nu servește drept temei pentru constatarea inadmisibilității. În orice caz, ar părea că este vorba despre o omisiune care ar fi putut fi îndreptată în temeiul punctului 57 litera (o) din Instrucțiunile practice.

26. Tribunalul a amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante [7], termenul de introducere a acțiunii este de ordine publică, fiind instituit în vederea asigurării clarității și a securității situațiilor juridice și în vederea evitării oricărei discriminări sau tratament arbitrar în administrarea justiției, și că revine instanței Uniunii sarcina de a verifica, din oficiu, dacă acesta a fost respectat [8]. În continuare, Tribunalul a constatat că cererea introductivă fusese primită prin fax la grefă la 22 ianuarie 2010, înainte de expirarea termenului de introducere a acțiunii, și că, ținând seama de termenul de 10 zile prevăzut la articolul 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, ar fi trebuit să primească originalul înainte de 1 februarie 2010. Or, întrucât originalul menționat a fost primit abia la 5 februarie 2010, depunerea cererii introductive fusese tardivă [9].

27. În continuare, Tribunalul a examinat argumentele invocate în scrisoarea din 12 februarie 2010 pentru a susține existența unei erori scuzabile: prestatorul care a efectuat copiile cererii introductive ar fi confundat originalul cu una dintre copii; avocatul ar obișnui să semneze cu cerneală neagră; calitatea copiilor ar fi făcut dificil să se distingă între original și copii; testul cu materialul textil umed nu ar putea fi impus în mod sistematic unui reclamant, iar existența posibilității de îndreptare a neregularității potrivit punctului 57 litera (o) din Instrucțiunile practice ar putea diminua vigilența reclamanților în privința necesității de a distinge originalul de copii.

28. Tribunalul a considerat că niciunul dintre aceste argumente nu permitea să se concluzioneze că este vorba despre o eroare scuzabilă. Potrivit jurisprudenței [10], în ceea ce privește termenele de introducere a acțiunii, noțiunea de eroare scuzabilă trebuie să fie interpretată în mod strict și nu poate viza decât circumstanțe excepționale în care în special instituția vizată a adoptat un comportament care, prin el însuși sau într-o măsură determinantă, era de natură să provoace o confuzie admisibilă în percepția unui justițiabil de bună-credință și care dă dovadă de întreaga diligență cerută unui operator normal informat. Or, în speță, recurenta însăși a admis faptul că s-a aflat la originea unei confuzii în momentul pregătirii dosarului și nu au fost demonstrate nici existența unor circumstanțe excepționale, nici exercitarea diligenței cerute. Dificultatea de a distinge originalul semnat al cererii introductive de copiile acesteia ar fi putut fi înlăturată [11].

29. Pe de altă parte, nedepunerea în termen a originalului semnat nu figurează printre situațiile de îndreptare a neregularității cererilor introductive prevăzute la punctele 55-59 din Instrucțiunile practice. Posibilitatea de îndreptare a neregularităților prevăzută la punctul 57 litera (o) nu poate

7 — Hotărârea din 23 ianuarie 1997, Coen (C-246/95, Rec., p. I-403, punctul 21), și Hotărârea din 18 septembrie 1997, Mutual Aid Administration Services/Comisia (T-121/96 și T-151/96, Rec., p. II-1355, punctele 38 și 39).

8 — Punctul 12 din ordonanța atacată.

9 — Punctul 17 din ordonanța atacată.

10 — Hotărârea Tribunalului din 29 mai 1991, Bayer/Comisia (T-12/90, Rec., p. II-219, punctul 29), și Ordonanța Tribunalului din 11 decembrie 2006, MMT/Comisia (T-392/05, punctul 36 și jurisprudența citată).

11 — Punctele 19-27 din ordonanța atacată.

avea drept consecință diminuarea vigilenței reclamanților cărora le revine obligația de a distinge originalul de copii [12].

Concluziile și motivele recursului

30. Recurenta solicită Curții să anuleze ordonanța atacată, să constate că acțiunea în anulare este admisibilă, să trimită cauza spre rejudecare la Tribunal pentru ca acesta să se pronunțe asupra fondului respectivei acțiuni în anulare și să oblige OAPI la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs și în primă instanță.

31. Recurenta invocă șase motive întemeiate pe încălcarea articolului 111 din Regulamentul de procedură, pe încălcarea articolului 43 din același regulament, pe nerespectarea punctului 57 litera (b) din Instrucțiunile practice și a articolului 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier, pe nerecunoașterea existenței unei erori scuzabile, pe existența unui caz fortuit și, respectiv, pe încălcarea principiilor proporționalității și încrederii legitime.

32. OAPI solicită respingerea recursului și obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

12 — Punctul 28 din ordonanța atacată.

Analiză

Observații introductive

33. În primul rând, considerăm important să se identifice cu claritate principalele circumstanțe care individualizează această cauză.

34. Pe de o parte, nu se contestă că, în urma unei confuzii, exemplarul cererii introductive care a fost primit la grefă la 5 februarie 2010 era cel care conținea semnătura originală a avocatului, cele care fuseseră primite la 1 februarie 2010 fiind fotocopii fidele ale acesteia. Nu se contestă nici faptul că documentul primit la 5 februarie 2010 era originalul copiei transmise prin fax la 22 ianuarie 2010. În plus, este cert că termenul de introducere a acțiunii a expirat la 25 ianuarie 2010 (și, prin urmare, a fost respectat pentru transmiterea cererii introductive prin fax la 22 ianuarie 2010) și că termenul de 10 zile pentru depunerea originalului cererii introductive calculat de la data transmiterii prin fax a expirat la 1 februarie 2010.

35. Pe de altă parte, considerăm important să arătăm că, pentru motive evidente, cererea introductivă însăși, adresată Tribunalului, nu conținea nicio argumentație cu privire la cauzele confuziei menționate mai sus, eventuala justificare a depunerii tardive a cererii

introductive sau posibilitățile de îndreptare a neregularității acesteia. Întrucât cererea introductivă nu a fost comunicată OAPI și nu s-a organizat nicio ședință, părțile nu au avut ocazia de a se exprima cu privire la aceste aspecte direct în fața Tribunalului însuși [13]. Prin urmare, Tribunalul a pronunțat decizia conținută în ordonanța atacată pe baza comunicărilor atât telefonice, cât și scrise dintre avocat și grefă, precum și pe baza identificării de către aceasta din urmă a semnăturii originale a avocatului.

36. În continuare, trebuie să amintim principiile dreptului Uniunii care par cele mai relevante pentru aprecierea acestui recurs: principiul securității juridice, în temeiul căruia termenele de introducere a acțiunii sunt de ordine publică și nu sunt la dispoziția părților sau a instanței, dreptul la o cale de atac efectivă la o instanță judecătorească în condițiile prevăzute la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, principiul proporționalității, care impune ca mijloacele puse în aplicare de o dispoziție a dreptului Uniunii să fie în măsură să realizeze obiectivul urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru a-l atinge, și principiul protecției încrederii legitime, care se extinde la orice justițiabil pe care o instituție a Uniunii l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate prin furnizarea unor asigurări precise.

37. Având în vedere aceste principii și circumstanțele speței, considerăm că al treilea și al șaselea motiv ale recursului necesită o atenție deosebită și le vom aborda mai întâi. Celelalte motive vor putea fi examinate pe scurt ulterior.

Al treilea motiv: nerespectarea articolului 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier și a punctului 57 litera (b) din Instrucțiunile practice

38. Recurenta susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a acordat posibilitatea de a îndrepta neregularitățile acțiunii în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier (potrivit căruia, dacă este cazul, grefierul le stabilește părților un termen pentru a le permite să îndrepte neregularitățile de formă ale înscrisurilor depuse) și cu punctul 57 litera (b) din Instrucțiunile practice (potrivit căruia un termen rezonabil este stabilit în vederea îndreptării neregularităților în cazul în care cererea introductivă nu îndeplinește

13 — Subliniem că, dacă ordonanța atacată ar fi fost pronunțată în temeiul articolului 113, iar nu în temeiul articolului 111 din Regulamentul de procedură, ar fi fost necesar să se asculte părțile. Astfel, articolul 113 menționat prevede că „Tribunalul poate oricând să se pronunțe, din oficiu, *după ascultarea părților*, asupra cauzelor de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică [...]" (sublinierea noastră). Or, întrucât inadmisibilitatea vădită din cauza depunerii tardive a cererii introductive este o cauză de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică, nu este ușor să se distingă domeniile de aplicare ale articolului 111 și, respectiv, articolului 113 din Regulamentul de procedură și nici, în consecință, să se identifice întinderea obligației impuse Tribunalului, înainte de a pronunța o ordonanță în condiții precum cele din speță, de a asculta părțile numai în scris [a se vedea printre altele Hotărârea din 2 mai 2006, Regione Siciliana/Comisia (C-417/04 P, Rec., p. I-3881, punctul 37)].

condiția de formă care impune semnătura originală a avocatului la sfârșitul cererii).

39. În primul rând, nu putem susține obiecția exprimată de OAPI în ceea ce privește admisibilitatea acestui motiv. Astfel, OAPI subliniază că, în fața Tribunalului, recurenta nu a invocat punctul 57 litera (b) din Instrucțiunile practice.

40. Este adevărat că, în principiu, un motiv referitor la acțiunea principală care nu a fost invocat în fața Tribunalului nu poate fi invocat pentru prima dată în fața Curții [14]. Totuși, în speță, considerăm că admisibilitatea motivelor de recurs nu poate fi apreciată din perspectiva similarității sau a nesimilarității acestora cu motivele invocate în primă instanță. Astfel, recurenta nu a avut nicio posibilitate în cursul procedurii în fața Tribunalului de a invoca vreun motiv referitor la dispoziția în cauză. Cererea introductivă însăși nu putea conține mențiunea privind condițiile sale de depunere, condiții care nu erau, pentru motive evidente, anticipate în momentul redactării acesteia. În ceea ce privește informațiile schimbate – chiar și în scris – între avocatul recurentei și grefă, nu este vorba în niciun caz despre înscrisuri în care recurenta ar fi putut invoca un motiv care să poată fi admisibil în cadrul acțiunii sale.

14 — A se vedea printre altele Hotărârea din 21 septembrie 2010, Suedia și alții/API și Comisia (C-514/07 P, C-528/07 P și C-532/07 P, Rep., p. I-8533, punctul 126 și jurisprudența citată).

41. În ceea ce privește fondul, considerăm elocvente argumentele invocate de recurentă, în timp ce obiecțiile emise de OAPI nu sunt convingătoare.

42. Deși articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură se referă efectiv doar la neîndeplinirea condițiilor enumerate la alineatele (3)-(5) din același articol ca putând determina o îndreptare a neregularităților într-un termen rezonabil care urmează a fi stabilit de grefier, această trimitere nu este – în mod contrar a ceea ce susține OAPI – o enumerare limitativă în mod explicit.

43. În această privință, articolul 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier prevede că acesta se îngrijește ca înscrisurile atașate la dosar să fie conforme cu prevederile „Statutului, ale Regulamentului de procedură, ale Instrucțiunilor practice pentru părți, precum și cu prezentele instrucțiuni” și că, dacă este cazul, „grefierul stabilește un termen pentru a da posibilitatea părților să îndrepte neregularitățile de formă ale înscrisurilor depuse”. De aici concluzionăm că neregularitățile de formă avute în vedere le includ pe toate celelalte prevăzute de dispozițiile celor patru instrumente menționate.

44. Cu siguranță, lipsa semnăturii originale a avocatului la sfârșitul cererii introductive nu este o neregularitate de formă propriu-zisă [cum ar fi, de exemplu, utilizarea unui alt format de hârtie decât A4, impus la punctul 8 litera (a) din Instrucțiunile practice], întrucât aceasta privește identificarea documentului ca provenind de la o sursă autorizată și, prin urmare, însăși substanța acestuia. Totuși,

semnătura nu este decât unul dintre elementele care, împreună, permit această identificare. Elementele menționate cuprind și dovada existenței juridice a unei reclamante care este o persoană juridică, mandatul încredințat avocatului, dovada că acest mandat este legal și atestatul de legitimare a avocatului. Lipsa unui singur element dintre acestea determină imposibilitatea de a verifica proveniența autorizată a documentului și, în consecință, inadmisibilitatea acestuia. Întrucât este cert că lipsa unuia dintre aceste alte documente constituie o neregularitate de formă care poate fi îndreptată, concluzionăm că situația este aceeași în cazul semnăturii originale a avocatului.

45. Potrivit punctului 57 litera (b) din Instrucțiunile practice, în cazul în care o cerere introductivă nu îndeplinește condiția de formă care impune semnătura originală a avocatului la sfârșitul cererii, „comunicarea cererii introductive se amână și se stabilește un termen rezonabil în vederea îndreptării neregularităților".

46. Prin urmare, considerăm că dispozițiile coroborate ale articolului 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier și ale punctului 57 litera (b) din Instrucțiunile practice prevăd – în mod clar – stabilirea unui termen rezonabil pentru îndreptarea neregularităților cererii introductive atunci când aceasta nu conține, la sfârșit, semnătura originală a avocatului.

47. Cu toate acestea, OAPI obiectează că Instrucțiunile pentru grefier nu pot adăuga posibilități de îndreptare a neregularităților după expirarea termenului de introducere a acțiunii care nu sunt prevăzute de Statut sau de Regulamentul de procedură.

48. Acest argument presupune, în primul rând, o distincție între îndreptarea neregularităților după expirarea termenului de introducere a acțiunii [pe care numai Statutul și Regulamentul de procedură le-ar putea prevedea și care ar fi prevăzută în situațiile enumerate la articolul 21 al doilea paragraf din Statut și la articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură] și îndreptarea neregularităților înainte de expirarea termenului de introducere a acțiunii (care ar putea fi prevăzută în instrucțiunile edictate de Tribunal).

49. Or, mai întâi, nu considerăm că se poate deduce din prezența, la articolul 21 al doilea paragraf din statut, a precizării „fără ca decăderea din drepturi să poată fi opusă părții în cazul în care actele sunt prezentate după expirarea termenului de introducere a acțiunii" că lipsa unei asemenea precizări din alte dispoziții referitoare la cazuri de îndreptare a neregularității implică în mod necesar că aceste alte cazuri de îndreptare a neregularității *nu pot* interveni după expirarea termenului menționat.

50. În continuare, subliniem că nici articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, nici articolul 7 alineatul (1) din Instrucțiunile pentru grefier, nici punctul 57

din Instrucțiunile practice nu menționează, fie în mod explicit sau în mod implicit, că îndreptarea neregularităților poate sau nu poate interveni după expirarea termenului de introducere a acțiunii. Cele trei dispoziții sunt redactate în termeni foarte asemănători și fiecare dintre cele trei prevede stabilirea de către grefier a unui termen (rezonabil) pentru îndreptarea neregularităților unui înscris care prezintă o neregularitate de formă. Prin urmare, dacă situațiile menționate la articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură pot fi îndreptate după expirarea termenului de introducere a acțiunii, nu există niciun motiv pentru a concluziona că situația nu este aceeași în ceea ce privește cazurile enumerate în celelalte două dispoziții [15].

51. Considerăm, de altfel, că orice posibilitate a îndreptării neregularităților unei cereri introductive prevăzute de o dispoziție de procedură trebuie să poată fi în mod necesar exercitată după expirarea termenului de introducere a acțiunii. Astfel, atât timp cât termenul de introducere a acțiunii nu a expirat [16], reclamantul are întotdeauna posibilitatea să își completeze acțiunea, fără ca vreo dispoziție expresă să fie necesară pentru a-l autoriza în acest sens, fie din proprie inițiativă, fie ca urmare a unei comunicări a grefei prin care este informat cu privire la o neregularitate de formă. Deși nu este necesară nicio dispoziție expresă pentru a permite o îndreptare a neregularităților *înainte* de expirarea termenului de introducere a acțiunii, trebuie să se deducă din existența unei astfel de dispoziții că aceasta permite o îndreptare a neregularităților *după* expirarea termenului respectiv – iar această circumstanță este cea care determină necesitatea intervenției grefei și a stabilirii unui termen rezonabil în acest sens [17].

52. Însă OAPI subliniază de asemenea că nicio situație de îndreptare a neregularităților neprevăzută de Regulamentul de procedură nu poate fi introdusă prin Instrucțiunile practice.

53. Instrucțiunile practice constituie, desigur, o normă de rang inferior în raport cu Regulamentul de procedură, care asigură temeiul juridic al acestora. Cele două instrumente se aplică totuși împreună și trebuie, în consecință, să fie interpretate în mod concordant în măsura posibilului. În speță, Regulamentul de procedură nu conține nicio dispoziție din care s-ar putea deduce că numai situațiile prevăzute de acesta pot face obiectul unei îndreptări a neregularităților (sau al unei îndreptări a neregularităților după expirarea termenului de introducere

15 — Dacă, dimpotrivă, ar trebui să se deducă din modul de redactare a articolului 21 al doilea paragraf din Statut („fără ca decăderea din drepturi să poată fi opusă părții în cazul în care actele sunt prezentate după expirarea termenului de introducere a acțiunii”) că orice îndreptare a neregularităților într-o situație pentru care această precizare ar lipsi ar trebui să intervină înainte de expirarea termenului de introducere a acțiunii – și nu vedem niciun motiv pentru a efectua o asemenea deducție – argumentul OAPI ar fi incoerent, întrucât precizarea lipsește și din articolul 44 alineatul (6) din Regulamentul de procedură.

16 — Și atât timp cât cererea introductivă nu a fost comunicată părții adverse; însă, în conformitate cu Instrucțiunile pentru grefier, o cerere introductivă care prezintă o neregularitate de formă nu ar trebui să fie comunicată.

17 — Este evident că grefierul, hotărând cu privire la termenul care trebuie stabilit în fiecare situație, trebuie să țină seama nu numai de ceea ce este rezonabil pentru reclamant, dar și de ceea ce este rezonabil din punctul de vedere al pârâtului (precum și, în cauzele privind mărcile, cum este prezenta, al celeilalte părți în procedura în fața OAPI), a cărui situație juridică trebuie să poată fi stabilită în mod clar și sigur, ținând seama de termenele de introducere a acțiunii și de notificare.

a acțiunii). În consecință, o interpretare concordantă a Regulamentului de procedură și a Instrucțiunilor practice este posibilă în măsura în care situațiile de îndreptare a neregularităților prevăzute în acestea din urmă nu sunt limitate la perioada anterioară expirării termenului de introducere a acțiunii. În schimb, dacă ar exista un conflict între cele două, dispoziția Regulamentului de procedură ar trebui să prevaleze asupra celeilalte. Totuși, considerăm că, chiar și în cazul în care Instrucțiunile practice ar depăși ceea ce este autorizat prin Statut sau prin Regulamentul de procedură, părțile au dreptul să spere ca Tribunalul să se considere legat de instrucțiunile pe care el însuși le-a întocmit *a fortiori* atunci când Tribunalul hotărăște din oficiu și fără ascultarea părților cu privire la inadmisibilitatea unei acțiuni.

54. În sfârșit, OAPI subliniază că situațiile de îndreptare a neregularităților prevăzute la punctele 55-59 din Instrucțiunile practice nu privesc admisibilitatea cererii, ci numai comunicarea acesteia către pârât.

55. În opinia noastră, acest argument nu poate fi admis. Este adevărat că fiecare dintre punctele în discuție din Instrucțiunile practice precizează dacă comunicarea trebuie amânată sau nu. Pe de altă parte, probabil că anumite carențe menționate – de exemplu, lipsa numerotării alineatelor, care face obiectul punctului 57 litera (c) – ar putea să nu conducă la inadmisibilitate dacă ar fi îndreptate. Pe de altă parte, în schimb – inclusiv lipsa semnăturii originale a avocatului sau a agentului la sfârșitul cererii introductive, care face obiectul punctului 57 litera (b) și care se pune în discuție în speță –, ar avea în mod necesar drept efect inadmisibilitatea cererii dacă acestea nu ar fi corectate. Prin urmare, nu este posibil să se afirme că situațiile de îndreptare a neregularităților prevăzute la punctul 57 din Instrucțiunile practice afectează doar comunicarea cererii introductive și nu privesc admisibilitatea acesteia.

56. Pe de altă parte, considerăm că afirmația de la punctul 28 din ordonanța atacată că punctul 57 litera (o) din Instrucțiunile practice permite „a se amâna aprecierea, de către Tribunal, a condițiilor de admisibilitate a cererii introductive prevăzute la articolul 43 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură” nu are relevanță în această privință. Astfel, de fiecare dată când condițiile de admisibilitate a unei cereri introductive sunt puse la îndoială, aprecierea Tribunalului este amânată în mod necesar în raport cu data relevantă pentru apreciere, fără a fi nevoie de o dispoziție expresă în acest sens.

57. În consecință, considerăm că al treilea motiv al recursului este întemeiat.

Cu privire la al şaselea motiv: încălcarea principiilor proporţionalităţii şi încrederii legitime

58. Recurenta subliniază că, prin declararea acţiunii ca inadmisibilă în condiţiile în care opt exemplare ale cererii, toate având aplicată semnătura avocatului, fuseseră primite în termen prin fax sau prin poştă, Tribunalul nu a respectat principiile proporţionalităţii şi încrederii legitime. Atât Instrucţiunile pentru grefier (articolul 7), cât şi Instrucţiunile practice [punctul 57 litera (b)] prevăd că cererea introductivă poate fi îndreptată pentru ca semnătura originală a avocatului să poată figura pe aceasta din urmă.

59. OAPI subliniază că dreptul la o protecţie jurisdicţională efectivă nu este afectat de aplicarea strictă a termenelor procedurale şi a altor norme fundamentale de procedură. Inadmisibilitatea pentru motivul depunerii tardive a cererii introductive nu ar fi nici contrară dreptului menţionat, nici disproporţionată. Punctul 57 litera (b) din Instrucţiunile practice nu ar putea prin natura sa sta la baza încrederii legitime privind îndreptarea neregularităţilor unei cereri care nu este semnată în original şi nu ar putea în niciun mod deroga de la cerinţa clară prevăzută la articolul 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură.

Protecţia încrederii legitime

60. În ceea ce priveşte, mai întâi, principiul protecţiei încrederii legitime, amintim că dreptul de a se prevala de acest principiu se extinde la orice justiţiabil pe care o instituţie a Uniunii l-a determinat să nutrească speranţe întemeiate prin furnizarea unor asigurări precise. În schimb, nimeni nu se poate prevala de o încălcare a acestui principiu în lipsa unor asemenea asigurări [18].

61. Se poate concluziona, în speţă, în sensul existenţei unor asigurări precise, oferite de Tribunal (sau de grefa acestuia) şi de natură să întemeieze pentru recurentă o speranţă de a putea îndrepta cererea introductivă?

62. Desigur, este adevărat că recurenta nu susţine că a primit o asigurare explicită în această privinţă. Totuşi, pe de o parte, existenţa diferitelor dispoziţii citate din Instrucţiunile pentru grefier (în special cele ale articolului 7) şi din Instrucţiunile practice (în special cele ale punctului 57) era de natură să lase să se înţeleagă că o posibilitate de îndreptare a neregularităţilor precum cea invocată în speţă putea fi disponibilă. În această privinţă, orice reclamant ar trebui, în general, să poată avea încredere în respectarea de către Tribunal a normelor pe care el însuşi le-a întocmit. Pe de altă parte, din ordonanţa atacată, precum şi din scrisoarea din 3 februarie

18 — A se vedea, în ultimul rând, Hotărârea din 7 aprilie 2011, Grecia/Comisia (C-321/09 P, punctul 45 şi jurisprudenţa citată).

2010 rezultă că, la 2 februarie 2010, respectiv a doua zi după expirarea termenului de 10 zile prevăzut la articolul 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, grefa i-a „solicitat [recurentei] să transmită originalul semnat al cererii introductive” [19]. Or, apreciată în lumina dispozițiilor menționate, o asemenea cerere nu putea fi interpretată decât ca o asigurare precisă (deși implicită) a existenței unei posibilități de îndreptare a cererii introductive prin primirea originalului semnat. Astfel, în măsura în care grefa nu dispunea de originalul menționat, iar atât termenul de introducere a acțiunii, cât și termenul de 10 zile expiraseră, prezentarea acestuia putea servi doar la îndreptarea neregularității. Reclamantul care a primit o asemenea solicitare din partea grefei și care știe că atât termenul de introducere a acțiunii, cât și termenul de 10 zile au expirat nu putea concluziona decât în sensul unei posibilități de îndreptare a neregularităților, întrucât, dacă grefa nu avea originalul în acel moment, nu ar fi fost de niciun folos să solicite prezentarea ulterioară a acestuia pentru o simplă confirmare.

63. Având în vedere existența acestei asigurări precise, deși implicite, din partea grefei, precum și dispozițiile articolului 7 din Instrucțiunile pentru grefier și ale punctului 57 din Instrucțiunile practice, adoptate de Tribunal și care dau naștere, prin urmare, unei prezumții a respectării acestora de către Tribunal, recurenta putea, în opinia noastră, să aibă încrederea legitimă că Tribunalul nu ar înlătura de la început posibilitatea ca depunerea cererii introductive să fi putut fi îndreptată prin prezentarea originalului ca răspuns la solicitarea grefei, chiar și în absența unei erori scuzabile din partea recurentei sau a avocatului acesteia, nicio condiție referitoare la existența unei asemenea erori nefiind menționată în dispozițiile citate și nici indicată de grefă.

64. Or, în ordonanța atacată, Tribunalul și-a întemeiat constatarea inadmisibilității, pe de o parte, pe afirmațiile că numai data depunerii originalului semnat al cererii, și anume 5 februarie 2010, trebuie să fie luată în considerare în vederea respectării termenului de introducere a acțiunii și, pe de altă parte, că absența depunerii, în termenul de 10 zile prevăzut la articolul 43 alineatul (6) din Regulamentul de procedură, a originalului semnat al cererii introductive nu figurează printre situațiile de îndreptare a neregularităților prevăzute la punctele 55-59 din Instrucțiunile practice [20]. În rest, acesta s-a limitat să examineze și să respingă argumentele invocate de avocatul recurentei în scrisoarea din 12 februarie 2010 adresată grefei, invocând o eroare scuzabilă.

19 — Punctul 4 din ordonanța atacată. Data cererii nu este precizată în ordonanța menționată, însă reiese din scrisoarea din 3 februarie 2010 (a se vedea punctul 20 de mai sus), a cărei exactitate în această privință nu pare a fi contestată. Însă, chiar presupunând că grefa a solicitat transmiterea originalului chiar în ziua primirii celor șapte exemplare, respectiv la 1 februarie 2010, data expirării termenului de 10 zile pentru transmiterea originalului, nu este evident că grefa a apreciat a fi posibilă primirea, la Luxemburg, înainte de expirarea termenului respectiv la miezul nopții, a documentului aflat încă în posesia avocatului, la Paris.

20 — Punctele 17 și, respectiv, 28 din ordonanța atacată.

65. În această privință, considerăm că afirmația potrivit căreia nedepunerea, în termen, a originalului semnat al cererii introductive nu figurează printre situațiile de îndreptare a neregularităților prevăzute la punctele 55-59 din Instrucțiunile practice este eronată, în măsura în care aceste situații includ, la punctul 57 litera (b), lipsa semnăturii originale a avocatului la sfârșitul cererii introductive.

66. În orice caz, Tribunalul nu a ținut în niciun mod seama de posibilitatea de îndreptare a neregularității prin simpla depunere a originalului semnat ca răspuns la solicitarea grefei – posibilitate în care recurenta putea avea încredere legitimă – ci doar a apreciat dacă inadmisibilitatea constatată putea fi înlăturată având în vedere existența unei erori scuzabile. Prin urmare, considerăm că Tribunalul nu a respectat astfel principiul protecției încrederii legitime în cazul recurentei.

Principiul proporționalității

67. În ceea ce privește principiul proporționalității, trebuie să se verifice dacă aplicarea efectuată de Tribunal a dispozițiilor sale procedurale în ordonanța atacată era în măsură să realizeze obiectivul urmărit și nu depășea ceea ce era necesar pentru a-l atinge.

68. Astfel cum a amintit Tribunalul în ordonanță, obiectivul urmărit este de a asigura claritatea și securitatea situațiilor juridice și de a evita orice discriminare sau tratament arbitrar în administrarea justiției. Astfel, aplicarea strictă a termenelor de introducere a acțiunii și cerința depunerii unei cereri introductive semnate în original de o persoană împuternicită în mod corespunzător în acest sens permit (în special) instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii al căror act ar fi susceptibil de a fi contestat să verifice dacă, odată trecut un anumit termen, nu a fost depusă nicio contestație admisibilă împotriva acestui act.

69. Totuși, interesul unui potențial pârât de a dobândi astfel o certitudine în ceea ce privește statutul – atacat sau inatacabil – al actului acestuia trebuie pus în balanță cu interesul oricărei persoane care apreciază că ar fi lezată de act de a-l putea contesta în condiții rezonabile. Prin urmare, în ceea ce privește claritatea și securitatea juridică, obiectivul urmărit este dublu. Acesta nu urmărește doar să protejeze pârâtul împotriva unei acțiuni tardive sau necertificate, ci și să îi asigure reclamantului dreptul la o cale de atac eficientă. Orice dispoziție sau orice act care ar aduce atingere echilibrului esențial dintre cele două aspecte ale obiectivului, favorizând în mod excesiv unul dintre ele în defavoarea celuilalt, ar fi, în opinia noastră, incompatibil cu principiul proporționalității.

70. În speță, nu se susține că termenele în discuție sau cerința certificării cererii introductive erau de natură să aducă atingere posibilității recurentei de a introduce o acțiune împotriva deciziei în litigiu. Totuși,

constatând inadmisibilitatea cererii introductive pentru nerespectarea unor condiții de formă ca urmare a unei erori din partea recurentei, Tribunalul a pus capăt acestei posibilități. În măsura în care apreciem că, astfel cum am arătat mai sus, constatarea inadmisibilității nu era impusă prin dispozițiile aplicabile, trebuie să se examineze dacă decizia Tribunalului nu favoriza excesiv protecția OAPI în defavoarea dreptului recurentei la o cale de atac efectivă.

71. În opinia noastră, măsurarea echilibrului dintre interesele în cauză a fost în mod efectiv deplasată prea departe în favoarea OAPI în ordonanța atacată.

72. Pe de o parte, data relevantă pentru a decide dacă a fost sau nu a fost depusă o cerere introductivă admisibilă din punctul de vedere al respectării condițiilor de formă variază în funcție de anumiți factori printre care, în special, data la care reclamantul a putut lua cunoștință de actul atacat, existența sau inexistența unei cereri prealabile de acordare a asistenței judiciare [21], transmiterea sau netransmiterea cererii introductive prin intermediul unui „mijloc tehnic de comunicare aflat la dispoziția Tribunalului" și posibilitățile de îndreptare a neregularităților după expirarea termenului de introducere a acțiunii (printre care, cel puțin cea prevăzută la articolul 21 al doilea paragraf din Statut nu poate fi contestată). Pe de altă parte, în practică, o cererea introductivă admisibilă din punctul de vedere al respectării condițiilor de formă nu poate fi niciodată comunicată pârâtului chiar în ziua înregistrării la grefă. Prin urmare, un potențial pârât nu poate dobândi certitudinea că actul său nu va fi contestat fără a se verifica (cel puțin) toți acești factori. Data la care pârâtul va putea dobândi această certitudine poate fi, așadar, (chiar în sens extins) ulterioară datei de expirare a termenului de introducere a acțiunii și, în vederea dobândirii acesteia, pârâtul poate fi obligat să se informeze la grefă.

73. Pe de altă parte, posibilitatea grefierului de a stabili un termen (rezonabil) pentru îndreptarea unei cereri introductive care nu îndeplinește anumite condiții de admisibilitate de formă limitează în mod sensibil riscul pentru pârât de a i se prelungi perioada de incertitudine exclusiv din cauza comportamentului necorespunzător al reclamantului.

74. Având în vedere aceste considerații și contextul de fapt al speței (depunerea cererii introductive prin fax, cu privire la care nu se contestă că reproducea fidel originalul, înainte de expirarea termenului de introducere a acțiunii, depunerea a șapte exemplare ale cererii introductive, cu privire la care nu se contestă că sunt copii fidele ale originalului, în termenul de 10 zile prevăzut la articolul 43

21 — Articolul 96 alineatul (4) din Regulamentul de procedură prevede că „[i]ntroducerea unei cereri de acordare a asistenței judiciare suspendă termenul prevăzut pentru introducerea acțiunii până la data notificării ordonanței prin care se soluționează această cerere sau [...] a ordonanței prin care se desemnează avocatul însărcinat să reprezinte solicitantul".

alineatul (6) din Regulamentul de procedură, și depunerea originalului cu întârziere de 4 zile ca răspuns imediat la o solicitare care provine de la grefă după expirarea termenului menționat), considerăm că Tribunalul, excluzând orice posibilitate de îndreptare a neregularității în temeiul dispozițiilor edictate de el însuși, nu a respectat principiul proporționalității.

75. În consecință, considerăm că al șaselea motiv al recursului este întemeiat.

Observație intermediară

76. Din analiza celui de al treilea și al celui de al șaselea motiv rezultă că apreciem că recursul ar trebui să fie admis. Întrucât cauza nu este, în mod vădit, în stadiul de a fi judecată, ar trebui, prin urmare, să fie trimisă spre rejudecare Tribunalului.

77. Dacă, totuși Curtea ar adopta o abordare diferită în privința acestor două motive, nu considerăm că ar putea admite recursul pe baza motivelor rămase, pentru rațiunile pe care le vom arăta pe scurt în continuare.

Cu privire la primul motiv: încălcarea articolului 111 din Regulamentul de procedură

78. Recurenta susține că avocatul general nu a fost ascultat, cu încălcarea articolului 111 din Regulamentul de procedură.

79. Este adevărat că articolul menționat, pe care se întemeiază ordonanța atacată, prevede audierea avocatului general. Totuși, articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură precizează că referirile la avocatul general „se aplică numai în cazul în care un judecător a fost desemnat ca avocat general". Or, în speță, niciun judecător nu a fost desemnat ca avocat general în cadrul procedurii în fața Tribunalului. Motivul trebuie, așadar, să fie respins ca inoperant.

Cu privire la al doilea motiv: încălcarea articolului 43 din Regulamentul de procedură

80. Recurenta reproșează Tribunalului că a efectuat o interpretare eronată a articolului 43 din Regulamentul de procedură considerând că cererea introductivă a fost depusă după expirarea termenului. Aceasta subliniază că împrejurările speței sunt diferite de cele care s-au aflat la originea

Ordonanței PubliCare Marketing Communications/OAPI [22], menționată la punctul 17 din ordonanța atacată. În această ultimă cauză, după transmiterea prin fax a unei cereri introductive, originalul acesteia a ajuns cu întârziere, întrucât nu a fost plătită o taxă suficientă de transport. În speță, grefa a primit șapte exemplare ale cererii introductive semnate de avocatul său la 1 februarie 2010, cu alte cuvinte, înainte de expirarea termenului aplicabil. Problema relevantă privește identificarea cererii introductive originale. Or, articolul 43 nu ar preciza în niciun fel modalitățile de semnare a cererii introductive (culoare, tip de stilou etc.). Testul cu materialul textil umed ar fi contestabil, întrucât anumite cerneluri nu se întind. În ordonanța atacată, Tribunalul, fără a menționa metoda care i-a permis să distingă originalul de copie, ar fi adăugat, așadar, condiții care nu figurează la articolul 43 din Regulamentul de procedură.

81. OAPI apreciază că acest motiv este în mod vădit neîntemeiat. Articolul 43 alineatul (1) din Regulamentul de procedură ar impune semnătura manuscrisă a avocatului [23]. Astfel, Instrucțiunile pentru grefier ar preciza la articolul 7 alineatul (3) că grefa nu primește decât înscrisurile „semnate în original de către avocat". Metoda prin care grefierul distinge un original de o copie ar fi lipsită de relevanță, întrucât recurenta nu contestă că documentele depuse la 1 februarie 2010 nu erau originale. Prin urmare, nu ar fi invocată nicio denaturare a faptelor de către Tribunal. Problema dacă înscrisul depus la grefă la 5 februarie 2010 era un original este lipsită de relevanță. Chiar dacă ar fi fost vorba despre un original, acesta ar fi fost depus după expirarea termenului. În caz contrar, acțiunea ar fi inadmisibilă potrivit articolului 43 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.

82. Prin intermediul acestui motiv, recurenta pare să critice mai ales utilizarea „testului cu materialul textil umed" de către grefă și confirmarea acestui test de către Tribunal, ceea ce ar avea drept consecință adăugarea unor condiții la dispozițiile aplicabile, care nu figurează în texte, în ceea ce privește maniera de a aplica pe un act de procedură semnătura originală a persoanei împuternicite în acest sens.

83. Nu putem accepta acest raționament, chiar dacă unele dintre argumentele invocate în cadrul acestui motiv pot fi relevante în cadrul altor motive.

84. Cerința unei semnături originale pe anumite înscrisuri (originale), însă nu și pe altele (copii) presupune în mod necesar posibilitatea de a distinge între original și copie. În mod contrar a ceea ce pare să susțină recurenta, ordonanța atacată nu impune nicio cerință precisă în acest sens. Dacă utilizarea unei cerneli care se poate întinde și/sau a unei alte culori decât cea a unei fotocopii poate figura printre motivele care permit să se asigure că

22 — Ordonanța Tribunalului din 28 aprilie 2008 (T-358/07).

23 — Ordonanța Tribunalului din 24 februarie 2000, FTA și alții/Consiliul (T-37/98, Rec., p. II-373).

distincția poate fi realizată, niciun element din cadrul ordonanței nu exclude proba printr-un alt mijloc.

85. În orice caz, nu se contestă în niciun mod că testul aplicat de grefă în speță, oricât ar fi de artizanal, a permis în fapt identificarea originalului printre cele opt exemplare ale cererii aflate în posesia grefei.

86. Prin urmare, considerăm că al doilea motiv al recursului este neîntemeiat.

Cu privire la al patrulea și la al cincilea motiv: eroare scuzabilă sau caz fortuit

87. Recurenta invocă, pe de o parte, eroarea scuzabilă. Întrucât volumul de copii necesare (2651 de pagini în total) era considerabil, avocatul acesteia a recurs la un prestator de servicii extern. Astfel, acesta ar fi acționat cu diligență. Prestatorul ar fi uitat să includă în plicul expediat Tribunalului un înscris, eroare pe care avocatul ar fi reușit să o corecteze la timp. Recurenta ar fi acționat cu bună-credință. Toate documentele predate grefei ar fi fost semnate și depuse în termen. Pe de altă parte, recurenta subliniază că confuzia între original și copii rezultă din circumstanțele anormale care îi sunt străine, și anume confuzia făcută între original și copii de prestatorul de servicii și predarea unei anexe incomplete de către acest prestator. Recurenta ar fi pus în aplicare toate mijloacele pentru îndreptarea acestor probleme și ar fi acționat întotdeauna cu bună-credință, convinsă că originalul era deja la dispoziția grefei.

88. OAPI consideră că noțiunea de eroare scuzabilă privește numai circumstanțele excepționale în care, printre altele, instituția în cauză a adoptat un comportament de natură, prin el însuși sau într-o măsură determinată, să provoace o confuzie admisibilă în percepția justițiabilului. Or, distincția între un original și o copie ar prezenta o importanță considerabilă. Recurenta ar fi trebuit să distingă în mod clar originalul de copii, de exemplu, prin semnarea originalului cu un stilou cu cerneală albastră. Dacă aceasta ar fi acționat mai rapid, ar fi fost posibilă o îndreptare a neregularității în termenul de introducere a acțiunii. Pe de altă parte, OAPI apreciază că confuzia între original și copii este imputabilă recurentei.

89. În ceea ce privește aceste două motive, suntem de acord cu OAPI. Pregătirea, supravegherea și verificarea actelor de procedură care urmează a fi depuse la grefă țin în întregime de responsabilitatea reprezentantului părții în cauză, sub controlul acesteia, față de care este responsabil. Desigur, pot apărea circumstanțe excepționale și/sau fortuite care să dea naștere unei confuzii perfect scuzabile. Totuși, în situația prezentă, nimic din ceea ce a fost constatat de Tribunal și nici din ceea ce a fost susținut de recurentă nu permite a se concluziona altceva decât o lipsă de diligență din partea recurentei sau a avocatului acesteia,

într-un context, după toate probabilitățile, de planificare defectuoasă în cadrul unui termen strict de introducere a acțiunii. Din Regulamentul de procedură rezultă în mod clar că originalul cererii introductive trebuie depus la grefă, astfel încât orice reclamant să fie informat cu privire la necesitatea identificării acestui original. Mijloacele puse în practică în acest sens țin în întregime de diligența reclamantului. Nu se impune niciun demers special, însă o diferențiere între original și fotocopie cu ajutorul culorii cernelii folosite pentru semnătură sau prin orice alt mijloc corespunzător s-ar putea dovedi utilă.

90. Prin urmare, nu pare a fi posibil să se admită motivele referitoare la existența unei erori scuzabile sau a unui caz fortuit.

Observații finale

91. În momentul în care s-a propus Consiliului Uniunii Europene, de către cele trei grade de jurisdicție ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, să aprobe introducerea în cele trei regulamente de procedură a sistemului „e-curia" destinat să permită depunerea și comunicarea actelor de procedură pe cale electronică, cu autentificare prin intermediul unei semnături electronice autorizate, înscrisurile astfel depuse putând fi considerate a fi originale, prezentul recurs pare să facă obiectul unui sistem pe cale de dispariție.

92. Chiar dacă decizia din această cauză ar putea, așadar, să nu afecteze în mod direct decât un număr tot mai mic de cauze viitoare, pare important pentru Curte să adopte o poziție cu privire la cazul în care, din cauza unei erori, un înscris depus în termen este o copie fidelă a originalului care ar fi trebuit să fie depus în locul acesteia, dar care a fost depus fără întârziere ca urmare a unei solicitări din partea grefei și în care recurenta putea aprecia, având în vedere această cerere și dispozițiile edictate de Tribunalul însuși, că i se acordase un termen scurt de îndreptare a neregularităților.

Cu privire la cheltuielile de judecată

93. Potrivit articolului 69 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Totuși, în temeiul alineatului (3) al aceluiași articol, Curtea poate hotărî, pentru motive excepționale, ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

94. În speță, chiar dacă apreciem că OAPI trebuie să cadă în pretenții, considerăm că circumstanțele speciale ale acestui recurs justifică neobligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată ale recurentei. Astfel, OAPI nu a contribuit în niciun mod la decizia Tribunalului de a respinge cererea ca vădit inadmisibilă, iar intervenția sa în stadiul recursului nu a ocazionat nicio cheltuială pentru recurentă, care, după depunerea memoriului în răspuns al OAPI, nu a solicitat nici să i se aprobe depunerea unui memoriu în replică. nici să fie ascultată în cadrul unei ședințe de audiere a pledoariilor.

95. În aceste condiții, pare just să se dispună ca fiecare parte să își suporte propriile cheltuieli de judecată aferente recursului.

Concluzie

96. Având în vedere toate considerațiile anterioare, propunem Curții:

— anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 18 iunie 2010, Bell & Ross/OAPI (T-51/10);

— trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene;

— obligarea fiecărei părți să suporte propriile cheltuieli de judecată aferente recursului.